

**Protokół nr 40/16
z posiedzenia Komisji Kultury i Nauki Rady Miasta Poznania
w dniu 20 października 2016 r.**

Posiedzenie Komisji Kultury i Nauki RMP, któremu przewodniczył **Przewodniczący Antoni Szczuciński** odbyło się w Sali Błękitnej nr 106 w Urzędzie Miasta Poznania.

W posiedzeniu udział wzięło 10 członków Komisji Kultury i Nauki, co stanowi quorum mogące podejmować prawomocne decyzje oraz zaproszeni goście (**załącznik nr 1,2** do niniejszego protokołu). Zaproszenie na posiedzenie stanowi **załącznik nr 3** do protokołu.

Przewodniczący KKiN – Antoni Szczuciński otworzył posiedzenie Komisji witając zebranych gości oraz przedstawił porządek obrad, który w związku z brakiem sprzeciwu ze strony członków Komisji był następujący:

Porządek obrad :

1. Ochrona zabytków w Poznaniu.
2. Informacja o zamierzeniach Miasta w sprawie placu Kolegiackiego.
3. Sprawy wniesione. Wolne głosy i wnioski.

Ad. 1

Ochrona zabytków w Poznaniu

Zastępca Prezydenta Miasta Poznania – Mariusz Wiśniewski wskazał, że ma przyjemność nadzorować prace Biura Miejskiego Konserwatora Zabytków i zależy mu, aby pokazać państwu radnym, że Biuro Konserwatora Zabytków to nie tylko rozdzielanie dotacji konserwatorskich na remonty. Zaznaczył, że w działania Biura wpisują się również procesy rewitalizacyjne. Przypomniął także, że jedną z jego pierwszych decyzji po objęciu funkcji wiceprezydenta było reaktywowanie Biura Miejskiego Konserwatora Zabytków, które kilka lat temu zostało włączone w struktury Wydziału Kultury. Podkreślił również, że dzięki poparciu radnym znacząco udało się zwiększyć środki na dotacje konserwatorskie oraz środki na wsparcie modernizacji i renowacji zabytków miejskich.

Dyrektor Biura Miejskiego Konserwatora Zabytków – Joanna Bielawska-Pałczyńska przedstawiła informację na temat działalności Biura Miejskiego Konserwatora Zabytków przypominając jego historię oraz szczegółowo omawiając jego kompetencje wynikające z porozumienia zawartego pomiędzy Wojewodą Wielkopolskim a Prezydentem Miasta Poznania z dnia 18 listopada 2003 r. w sprawie powierzenia Miastu Poznań spraw z zakresu właściwości Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków i zadań nałożonych gminie przez Ustawę z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. W dalszej kolejności przedstawiła przedmiot i obszar ochrony konserwatorskiej, prowadzone sprawy, zasoby ewidencyjne oraz zaprezentowała realizacje w zabytkowych obiektach, kamienicach prywatnych i komunalnych i obiektach użyteczności publicznej. Podkreśliła, że renowacje zabytków pod nadzorem Biura Konserwatora Zabytków doceniane były w kraju i dodała, że w 2016 roku remont budynku przy ul. Zwierzyniecka 20 dla potrzeb Poznańskiego Centrum Superkomputerowo-Sieciowego PAN wyróżniono w konkursie „Zabytek zadbany”, organizowanym przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego a zespół budynków

biurowo-usługowych przy ul. Grunwaldzkiej 34 zdobył nagrodę Stowarzyszenia Architektów Polskich w kategorii „Obiekt zrealizowany na obszarze objętym ochroną konserwatorską”. Zwróciła także uwagę, że nadzorowane przez Biuro realizacje mają szeroki oddźwięk społeczny i widoczne jest to nawet w mediach społecznościowych, co potwierdza na przykład działający na Facebooku profil "Renowacje w Poznaniu". Podała, że jest to całkowicie prywatna inicjatywa osoby, która interesuje się tą tematyką i zamieszcza zdjęcia odnowionych kamienic. Przechodząc do budżetu Biura Miejskiego Konserwatora Zabytków wskazała, że środki przeznaczane są na finansowanie prac remontowo-konserwatorskich obiektów miejskich, dotacje konserwatorskie dla podmiotów prywatnych oraz prace ewidencyjno-dokumentacyjne i podkreśliła, że w ciągu ostatnich dwóch lat wysokość środków przeznaczanych na dotacje konserwatorskie wzrosła trzykrotnie (szczegółowa prezentacja stanowi załącznik nr 4 do protokołu).

Radna Joanna Frankiewicz nawiązując do planowanego remontu secesyjnej kamienicy zlokalizowanej przy ul. Kraszewskiego 19 wskazała, że jest to jej dom rodzinny i pamięta, iż jeszcze na przełomie lat 60-tych i 70-tych w bramie wejściowej po obu stronach znajdowały się przepiękne płaskorzeźby, które z biegiem lat zostały zniszczone. W związku z tym zapytała, czy Biuro Miejskiego Konserwatora posiada dokumentację, która pozwoli je odtworzyć? Zapytała także, czy w trakcie remontu tego typu kamienicy odtwarzany jest pierwotny układ ścian, drzwi itp.?

Dyrektor Biura Miejskiego Konserwatora Zabytków – Joanna Bielawska-Pałczyńska wskazała, że każdy taki remont poprzedzony jest badaniami konserwatorskimi, stratygraficznymi i architektonicznymi, które wykażą, jaki był pierwotny wystrój malarski czy też sztukatorski. Odnosząc się do drugiego pytania podała, że często pierwotny układ przywracają, jednak w dużej mierze zależy to od aktualnej, czy też planowanej funkcji nieruchomości.

Zastępca Prezydenta Miasta Poznania – Mariusz Wiśniewski wskazał, że planują także działania związane z odtworzeniem śladów dawnej komunikacji miejskiej. Uszczegółowił, że Klub Miłośników Pojazdów Szynowych działający w Poznaniu ma udokumentowane miejsca, gdzie znajdują się fragmenty starych torów tramwajowych oraz stare elementy infrastruktury tramwajowej i chcieliby postarać się wszystko to zewidencjonować. Dodał, że myślą także, aby takie zabytkowe elementy wyeksponować w przestrzeni miejskiej.

Dyrektor Biura Miejskiego Konserwatora Zabytków – Joanna Bielawska-Pałczyńska kontynuując prezentację wskazała, że w ciągu ostatnich dwóch lat bardzo duże środki miejskie przeznaczane były także na badania archeologiczne najważniejszych obszarów historycznych Miasta (Za Bramką, Stary Rynek, plac Kolegiacki). Następnie omówiła plany Biura Miejskiego Konserwatora Zabytków na najbliższe lata wymieniając wśród nich m.in. rewitalizację Łazienek Miejskich, remont płyty Starego Rynku, rewaloryzację placu Kolegiackiego, modernizację Rynku Łazarskiego, budowę kładki Berdychowskiej, rewaloryzację zespołu Gazowni projekt "Wartostrada", konserwację reliktów Kaponiery Kolejowej (załącznik nr 4 do protokołu).

Przewodniczący KKiN – Antoni Szczuciński serdecznie podziękował pani Konserwator za przedstawienie informacji o działalności Biura Miejskiego Konserwatora Zabytku i w związku z tym, że Biuro zajmuje się także badaniami archeologicznymi poprosił pana dra Ignaczaka o uzupełnienie tej wypowiedzi o wyniki badań dot. placu Kolegiackiego.

Przedstawiciel Instytutu Archeologii UAM – dr Marcin Ignaczak krótko przypomniał historię Kolegiaty pw. św. Marii Magdaleny, wskazując, że była ona najważniejszym kościołem lewobrzeżnego miasta, a jej początki sięgają początków lokacji, bowiem wymieniona została już w dokumentach z roku 1253. Prawdopodobnie już w XIV wieku uzyskała imponującą bryłę architektoniczną, aczkolwiek jej największy rozwój wiązać można z przebudowami dokonanymi w wieku XV. Zaznaczył, że według zapisów kronik miejskich wysokość wieży kościoła (114 metrów) była tak imponująca, że czyniła z niego najwyższą budowlę sakralną w Polsce. Podał także, że kościół stał w tym miejscu ponad 500 lat, a zniszczony został w wyniku pożaru wznieconego przez uderzenie pioruna w 1773 r. Dodał, że próba odbudowy kościoła nie powiodła się i mniej więcej w roku 1798 zapadła decyzja władz zaborczych o jego rozbiórce. Przechodząc do prowadzonych badań archeologicznych wskazał, że w pierwszej kolejności wykonano kwerendę archiwalną, której głównym rezultatem było odtworzenie planu kolegiaty w oparciu o dane miernicze pochodzące z opisu i planu Jana Rzepeckiego wykonanego w 1728 roku. Dodał, że ówczesne położenie kolegiaty można wytyczać w obrębie całej obecnej powierzchni placu, a najbardziej efektowna jej część - wieża, powinna znajdować się w jego zachodniej części, w centrum obecnego parkingu. Kolejnym etapem prac było wykonanie badań geofizycznych: metodą georadarową i geomagnetyczną, które potwierdziły istnienie obiektów podziemnych. Zaznaczył, że prace archeologiczne prowadzone są na obszarze stanowiącym ok. 2% powierzchni tego kościoła i podał, że udało im się wydobyć już ok. 2,5 tys. zabytków i odkryć ok. 150 grobów. Odpowiadając na pytanie radnego Grzesia wskazał, że szacują, iż na placu Kolegiackim znajduje się jeszcze 2-5 tys. grobów. Podkreślił, że sensacyjnym odkryciem jest szesnastowieczny szkielet ze śladami trepanacji czaszki, co jest dowodem na to, że jeden z pierwszych takich zabiegów, bardzo nowatorskich i odważnych na owe czasy, miał miejsce właśnie w Poznaniu. Wspomniał także o szczątkach duchownego z dobrze zachowanymi fragmentami ornatu, czy monecie z czasów Zygmunta Starego, jedynej w naszym kraju. Następnie zaprezentował radnym przyniesione zabytki znalezione podczas prac wykopaliskowych na placu Kolegiackim.

Radny Michał Grześ wskazał, że martwi go to, że pod placem Kolegiackim pochowanych jest jeszcze tyle tysięcy Poznaniaków i zaznaczył, że jego zdaniem przeznaczenie tego miejsca jest w tej sytuacji ograniczone.

Zastępca Prezydenta Miasta Poznania – Mariusz Wiśniewski wskazał, że ze względu na to, iż te prace przyniosły wiele zaskakujących odkryć postanowili, że finansowanie i czas trwania prac archeologicznych zostaną przedłużone do końca kwietnia przyszłego roku.

Przewodniczący KKiN – Antoni Szczuciński podziękował za interesującą wypowiedź i zaproponował przejście do kolejnego punktu porządku obrad, w którym przedstawione zostaną wyniki konkursu na koncepcję rewaloryzacji placu Kolegiackiego.

Ad. 2

Informacja o zamierzeniach Miasta w sprawie placu Kolegiackiego

Pełnomocnik Prezydenta ds. Rewitalizacji – Lech Podbrez przedstawił informację dot. rewitalizacji placu Kolegiackiego wskazując, że wraz z budową obiektu usługowo-biurowego z trzypoziomowym parkingiem, zlokalizowanym przy ul. Za Bramką, zaistniała możliwość realizacji ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego "Obszar staromiejski w Poznaniu" z 2002 r. w kierunku rewaloryzacji placu Kolegiackiego. Zaznaczył, że ogłoszenie "Konkursu na koncepcję rewaloryzacji placu Kolegiackiego w Poznaniu"

poprzedziły spotkania i konsultacje, a głównymi wnioskami z tych konsultacji były: zlikwidowanie parkingu, idea połączenia poszczególnych wnętrz placu, stworzenie przestrzeni rekreacyjnych z terenami zieleni, powstały też koncepcje wprowadzenia wody i iluminacji świetlnych oraz stworzenia przestrzeni, na której będą mogły odbywać się również wydarzenia kulturalne. Podał także, że celem konkursu było znalezienie kompleksowych rozwiązań dla zagospodarowania przestrzeni publicznej placu Kolegiackiego oraz zespołu powiązanych z nim wnętrz w zakresie zagadnień urbanistycznych, architektonicznych, funkcjonalnych, estetycznych i technicznych. Dodał, że na konkurs zgłosiło się 45 zespołów projektowych, z których 20 zespołów dopuszczono do udziału, a w efekcie końcowym prace złożyło 7 zespołów. Następnie zaprezentował wyniki konkursu wskazując, że zwycięski projekt zakłada, że ruch samochodowy na placu zostanie utrzymany, ale w nowym układzie, docelowo mającym wyeliminować obecny chaos komunikacyjny. Funkcję nawierzchni placu zgodnie z projektem będą pełniły szare, szlifowane płyty granitowe, a na środku placu pojawi się fontanna z zegarem słonecznym. Oprócz tego plac Kolegiacki zostanie wzbogacony o miejsca do siedzenia, przestrzeń gastronomiczną i wysoką, estetyczną zielenią.

Koncepcja rewaloryzacji placu Kolegiackiego przygotowana przez URBANTECH Krzysztof Urbaniak (I nagroda) stanowi załącznik nr 5 do protokołu.

Koncepcja rewaloryzacji placu Kolegiackiego przygotowana przez 1050 Pracownia Architektury (II nagroda) stanowi załącznik nr 6 do protokołu.

Koncepcja rewaloryzacji placu Kolegiackiego przygotowana przez STUDIO ADS 1 Sp. z o.o. Sp. K. (wyróżnienie) stanowi załącznik nr 7 do protokołu.

Koncepcja rewaloryzacji placu Kolegiackiego przygotowana przez PLANINO Jędrzej Suchecki (wyróżnienie) stanowi załącznik nr 8 do protokołu.

Radny Jan Sulanowski wskazał, że w tej zwycięskiej koncepcji brakuje mu elementu akcentującego, że w tym miejscu stała Kolegiata św. Marii Magdaleny. Zaproponował, aby skorzystano z rozwiązań wprowadzonych w innych miastach i posłużył się przykładem belgijskiego miasta Liege, gdzie obrys nieistniejącej już katedry św. Lamberta został wyznaczony przez ażurowe słupy. Podkreślił, że ważnym jest, aby istnienie Kolegiaty w jakiś sposób zostało zaznaczone i upamiętnione.

Radna Urszula Mańkowska zaznaczyła, że poraża ją wszechobecny beton proponowany w zwycięskiej pracy i dodała, że nie rozumie, dlaczego plac w większej swojej części nie mógłby być po prostu trawnikiem.

Radny Michał Grześ wskazał, że najbardziej podoba mu się projekt wyróżniony zawierający zarys Kolegiaty w formie słupów wodnych, podświetlanych nocą. Dodał, że na tym projekcie coś się dzieje i zaznaczył, że być może nie muszą to być słupy wody, a na przykład samo światło.

Radna Joanna Frankiewicz zgadzając się z opinią radnego Grzesia wskazała, że plac zrealizowany zgodnie z tą wyróżnioną koncepcją może stać się wizytówką Poznania, gdyż jej zdaniem ta propozycja jest niepowtarzalna, rzucająca się w oczy.

Radny Przemysław Alexandrowicz wskazał, że zwycięska praca w żaden sposób nie zaznacza nawet obwodu Kolegiaty, która była najwyższym kościołem w Polsce. Zaznaczył,

że istnieje możliwość unaocznienia, jak ta budowla wyglądała naprawdę i dodał, że w godzinach wieczornych i nocnych można by zastosować hologram, który będzie Kolegiatę pokazywał, co jego zdaniem będzie wrażeniem oszałamiającym. Podał także, że zupełnie nie podoba mu się propozycja umieszczenia na placu zegara słonecznego, którego na placu przecież nigdy nie było.

Dyrektor Biura Miejskiego Konserwatora Zabytków – Joanna Bielawska-Pałczyńska zaznaczyła, że jednostki zgłaszają uwagi do zwycięskiego projektu i wśród nich pojawia się uwaga dot. wprowadzenia większej ilości zieleni miejskiej. Podkreśliła, że bezwzględnie konieczne jest unaocznienie istnienia tej najważniejszej dla Miasta świątyni. Dodał, że ta nagrodzona praca nie spełnia do końca tego wymogu przywrócenia pamięci o tym obiekcie i z całą pewnością zakres ten będzie musiał być poszerzony.

Radna Joanna Frankiewicz zapytała, dlaczego Miasto nie chce realizować wyróżnionego projektu, który jest najbardziej spektakularny?

Dyrektor Biura Miejskiego Konserwatora Zabytków – Joanna Bielawska-Pałczyńska zwróciła uwagę na wysoki koszt realizacji budowy tak wielkiej konstrukcji wodnej, który kilkakrotnie przekraczałby zakładany budżet.

Radna Katarzyna Kretkowska zapytała, czy wyniki tego konkursu są wiążące? Zaznaczyła, że kompletnie nie podoba jej się zwycięska praca i uważa, że szkoda nakładu sił i środków finansowych na to, żeby ją zrealizować. Dodała, że patrząc na tę pracę nie widzi żadnych funkcji założonych dla tego miejsca.

Przewodniczący KKiN – Antoni Szczuciński zauważył, że estetycznie pierwsza praca jest najlepsza.

Zastępca Prezydenta Miasta Poznania – Mariusz Wiśniewski wskazał, że patrząc na całokształt zwycięskiej pracy można stwierdzić, że jest ona pracą, która nieprzypadkowo zebrała najwięcej punktów. Podał, że zaskoczyło go jednak to, że zwycięscy, mimo wielu walorów tej pracy, w niedostateczny sposób określili przebieg murów dawnej Kolegiaty św. Marii Magdaleny. Dodał, że praca ta zawiera również zbyt mało zieleni, jednak są to rzeczy, nad którymi będą pracować i zaznaczył, że nie jest tak, iż wszystkie elementy pracy konkursowej zostaną dokładnie odwzorowane. Zaznaczył, że przyjęty w 2002 r. miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla tego terenu zakłada uwypuklenie istnienia Kolegiaty poprzez zaznaczenie jej przebiegu w posadzce. Podkreślił ponadto, że mają przygotowane wytyczne pokonkursowe, które korygują zwycięską pracę i dodał, że dzięki dzisiejszym głosom będą bogatsi o pewne spostrzeżenia.

Pełnomocnik Prezydenta ds. Rewitalizacji – Lech Podbrez przedstawiając wytyczne konkursowe wskazał, że zakładają wprowadzenie większej ilości zieleni zarówno niskiej, jak i wysokiej, pokazanie skali Kolegiaty oraz przedstawienie reliktów odnalezionych w trakcie badań archeologicznych w niebanalny sposób.

Przewodniczący KKiN – Antoni Szczuciński podsumowując wskazał, że Komisja zwróciła uwagę na kontrowersyjność zwycięskiej pracy i radni sformułowali wiele rozmaitych wniosków i uwag i proszą o ich rozważenie. W związku z trwającymi pracami nad korektą zwycięskiej koncepcji zwrócił się z prośbą, aby radni przed ostateczną decyzją mieli

możliwość zapoznania się z efektami tych prac, gdyż być może znajdzie się pośrednie rozwiązanie, które będzie rozwiązaniem satysfakcjonującym.

Zastępca Prezydenta Miasta Poznania – Mariusz Wiśniewski zapewnił, że wnikliwie przeanalizują wszystkie wnioski.

Radna Joanna Frankiewicz zapytała, czy Miejski Konserwator Zabytków opiniował pomysł poziomego znakowania dróg w ścisłym centrum podlegającym ochronie konserwatorskiej na niebiesko i czerwono, gdyż jest to dla niej coś kuriozalnego?

Dyrektor Biura Miejskiego Konserwatora Zabytków – Joanna Bielawska-Pałczyńska wskazała, że nie było to przez nią opiniowane i podała, że również jej się to nie podoba.

Zastępca Prezydenta Miasta Poznania – Mariusz Wiśniewski podkreślił, że trzeba zrobić wszystko, aby jak najmniej używać w tym rejonie poziomego oznakowania, zbędnej infrastruktury drogowej w postaci kolorowej mozaiki, która odwraca uwagę przechodnia od otoczenia.

Przewodniczący KKiN – Antoni Szczuciński odnosząc się do działalności Biura Miejskiego Konserwatora Zabytków wyraził pozytywną opinię w tym zakresie i zadowolenie, że ponownie funkcjonuje ono samodzielnie, gdyż Komisja Kultury i Nauki przeciwstawiała się jego włączeniu do Wydziału Kultury. Wskazał ponadto, że zakres zadań Miejskiego Konserwatora Zabytków się zwiększył i w związku z tym należy się zastanowić czy warunki funkcjonowania Biura w zakresie jego rozmiarów i finansowania są wystarczające. Podał także, że Komisja od dawien dawna występowała o to by w sposób należyty finansować ochronę zabytków i zaznaczył, że informacja o utrzymaniu wzrostu środków na ten cel jest zadowalająca.

Ad. 4

Sprawy wniesione. Wolne głosy i wnioski

Radny Przemysław Alexandrowicz poprosił, aby Komisja na jednym z najbliższych posiedzeń zajęła się sprawą budowy pomnika Wypędzonych Wielkopolan, ponieważ Zespół pomnikowy w październiku zmienił swoją decyzję i postanowił jednak ogłosić konkurs na projekt pomnika, co jego zdaniem zdecydowanie opóźni jego budowę.

Przewodniczący KKiN – Antoni Szczuciński zapewnił, że Komisja sprawą tą zajmie się na posiedzeniu, które odbędzie się 3 listopada. W związku z brakiem dalszych spraw wniesionych, wolnych głosów i wniosków podziękował zebranych za udział i zamknął posiedzenie Komisji Kultury i Nauki.

Przewodniczący Komisji
Kultury i Nauki RMP

Antoni Szczuciński

Protokół sporządziła:

K.Koczorowska
Biuro Rady Miasta
03.11.2016 r.